

'Gods goedgunstigheid bewijzen'

Schriftlezing: 2 Samuël 9

Zondag 23 februari 2025 Nieuwe Kerk Ede

Ik wil jullie het verhaal vertellen van Mefiboset. Een ongeluk zit in een klein hoekje. Maar de gevolgen kunnen verstrekkend zijn. Je weet het allemaal. Ik heb er mijn hele leven last van gehad. Zijn beide enkels gebroken. We moesten vluchten. Sommige mensen doen daar nogal neerbuigend over. Nog steeds. Die klagen steen en been, dat het niet goed gaat in hun land, huizen tekort, de koffie te duur, dat soort dingen, en ja, er is wel het nodige achter gebleven de laatste twintig jaar, maar ze hebben het over dingen die je samen met een beetje geduld en discipline tot een goed einde kunt brengen.

Maar ze noemen ons als vluchtelingen gelukzoekers en uitvreeters en profiteurs. Dat heb je als je altijd water uit de kraan hebt, en een dak boven je hoofd. En nog nooit oorlog hebt meegemaakt, of nergens doodseskaders, of massale hongersnood, of de absolute uitzichtloosheid op geen werk, geen inkomen, geen vrijheid, geen vrede, geen zorg, geen onderwijs. Dan snap je niet hoe je zo ver komt. Om weg te gaan, God mag weten waar naar toe, maar alles beter dan hier, al stond hier mijn wieg. In Gaza, in Tasjkent, in Teheran, in Charkiv, in Moskou, in Abidjan.

Ze kwamen er aan, en wij moesten weg, en hij was vijf. Ik was in paniek, waar is het prinsje, mijn prinsje, waar ik als een moeder voor was. Ik was het niet, maar zo voelde het wel. En ik struikelde en hij viel. Onbedaarlijk, ik hoor nog elke dag dat gekrijs, hartverscheurend, maar we moesten weg (vgl. 2 Samuël 4:4).

Je hebt in onze taal twee woorden voor 'voedster' (vgl. Jesaja 49:23). Je weet wel: het éne is die vrouw die de borst kan geven, zoals Mirjam tegen de Egyptische prinses zei: ik weet wel een voedster voor dit jongetje, die u nu als Mosje uit het water hebt getrokken (vgl. Exodus 2:7). Maar je hebt ook de oppas-

oma, zoals Naomi voor haar kleinzoon Obed: de mede opvoedster (vgl Ruth 4:16). Zoals zoveel opa's en oma's een rol kunnen en mogen vervullen. En ik was als het laatste, ik heb hem nooit de borst gegeven, maar ik was wel zijn opvoedster. En ik ben mijn hele leven bij hem gebleven. Want zijn vader was dood, in de oorlog. Zijn moeder, nooit meer van gehoord, ergens in een harem terecht gekomen, of in een bordeel, mensenhandel? Zo gaat dat toch in onze wereld?

Het is nooit meer goed gekomen met zijn enkels. En ik heb me er altijd schuldig over gevoeld, ook al zeiden ze, die er bij waren, dat ik er ook niks aan kon doen. We vonden asiel, ver weg, ver over de Jordaan, in Lodebar, bij een zekere Machir – 'verkocht' betekent dat – en zijn vader heette Ammi-el – 'volk van God' betekent dat -, ze hebben ons goed opgevangen, nou ja, er was niks meer over van onze koninklijke status, dat snap je. David werd koning. En wij hoorden bij het huis van Saul. We zaten ondergedoken.

Wel begrepen we, dat na de dood van zijn opa en van zijn vader, Saul en Jonathan, er nog een broer van zijn vader was geweest, Is-boset, die geprobeerd had het vol te houden, dat zij de rechtmatige koninklijke familie waren, maar iedereen wist dat dat onhoudbaar was. David was zo populair. En het verhaal ging ook, dat Samuël, onze grote profeet, hem al gezalfd had, namens God, en dat Jonathan dat ook wist en het snapte.

Heethoofden hebben toen Is-boset in zijn slaapkamer vermoord, en zij dachten David een dienst te bewijzen, met zo'n afgehakt IS-hoofd, je weet wel, net als Johannes de Doper. Maar David was daar niet van gediend, van dit soort eigen richting. De mannen die het tromfantelijk kwamen brengen, werden ter plekke door zijn bodyguards op zijn bevel omgebracht. Tja, zo gaat dat soms in onze wereld, niet?

En ja, David liet heel de familie netjes begraven, met alle eer, maar je weet het maar nooit met die machthebbers hè. Vandaag zijn ze je bondgeoot en morgen gooien ze je voor de bus. Ze zijn nogal gewend in onze tijden om alles wat maar riekt naar een overwonnen koningshuis met wortel en tak uit te

roeien, inclusief kreupele prinsjes. Dus: we zaten ondergedoken, daar in Lodebar. Op de grens met Syrië, ver weg van Jeruzalem, in een plaats van niets. Zo kun je die naam van die plaats, als het al een plaats was, ook vertalen, zoals in jullie allerletterlijkste bijbelvertalingen in Amos 6:13 gebeurt: het is niks, 'iets van niets' (vgl Statenvertaling en de Naardense bijbelvertaling).

En daar komt nog iets bij. Zijn eigen naam. Mefiboset. *Boset* betekent 'schande'. Sommigen zeggen, dat hij zo is gaan heten wegens zijn handicaps. Maar dat is flauwekul. Hij had bijvoorbeeld een gezonde oom met dezelfde naam (vgl 2 Sam 21:8). En een andere oom heette Isboset (vgl. 2 Sam 8:8). Dat 'boset' slaat ergens anders op. In het officiële geslachtsregister van de familie heet hij namelijk Merib-baäl (1 Kronieken 8:34, 9:40) of Mefi-baäl. Maar was dat wel de naam die hij van zijn vader had gekregen? Of was dat toch Mefi-jahu? Dat achtervoegsel 'baäl' betekent wel gewoon: overheerser, of Heer, maar het is de godennaam van de grootste Kanaänitische afgod, dus onder ware gelovigen werd die naam niet uitgesproken, dan zeggen we: schande, *boset*, schande. Dus Mefi-baäl wordt dan Mefi-boset. Enzovoort.

Want dat heb ik wel van zijn vader Jonathan meegekregen: voed die jongen op in het geloof, in het ontzag voor de HEER, in eerbied voor de God van Israël. Jonathan zijn vader was een gelovig man, net als David, zijn beste vriend. Zij konden het goed met elkaar vinden. Zij hadden een verbond gesloten, een vriendschap die boven alles uit ging. Net zoals God een verbond met zijn volk heeft, dat boven alles uit gaat.

En Mefiboset, hij begreep dat, bij het ouder worden. Ik weet eigenlijk niet of het uit loyaliteit aan zijn vader was, of dat het ook in zijn eigen hart zo groeide. Ik denk dat het alletwee zo was. Dat je toch altijd ook wel denkt: wat zou mijn vader, wat zou mijn moeder, mijn echte moeder, want hoe dan ook was ik dat natuurlijk niet, hier van vinden.

Mefiboset groeide op, gelovig en charmant, net als zijn vader. En ondanks zijn hopeloze status als kreupele, trouwde hij en

kreeg een zoon. Zij noemden die: Micha, een gelovige naam: wie is als Gij, God? Dan moet je toch ook zelf wel geloof hebben, niet? Zoveel verlies geleden, alles kwijt, ver weg, in iets van niets, en dan zo'n geloofsbelijdenis. Zou ik dat ook kunnen? De HEER heeft gegeven, en de HEER heeft genomen, de Naam van de HEER zij geprezen. Zoals Job? Zouden jullie dat kunnen?

En toen stonden ze op een dag voor de deur. Hij werd gehaald. Hij had het er wel eens over gehad: zou ik niet naar Jeruzalem moeten gaan, om te pleiten op de vriendschap van de koning met mijn vader. Maar het was hem afgeraden, en hij had niet gedurfd. Maar nu stonden ze voor de deur. Het was een soort tussenvorm van een arrestatieteam, de deurwaarder, een nette ambtenaar, een soort diplomaat met geruststellende teksten, en een ambulance. Maar er was geen denken aan, dat hij niet mee zou gaan. Hij moest, hij werd gehaald. Het initiatief was vanuit Jeruzalem uit gegaan. De koning wil jou spreken, Mefiboset.

Hij, de koning, had de vraag gesteld: is er eigenlijk nog iemand over van het huis van Saul? Waarom vraagt hij dat? Om nu de losse eindjes toch nog af te maken? Of lig je ook nog wel eens, op je bed 's avonds laat, te denken, of je alles wel goed hebt gedaan in je verleden? Of zijn er soms ook nog wel eens boodschappen die bij je binnen komen, die je aan het denken zetten: moet ik daar niet nog eens wat mee? En dan niet morgen of overmorgen, maar vandaag, niet uitstellen?

Ze hadden Tsiva, Siba gevonden, de oud-opperrentmeester van Saul, die al zijn bezittingen beheerde. De één noemt hem Tsiva, de ander Siba, het is maar net welk dialect je spreekt. Ik zeg: Siba. Als er iemand was die het zou moeten weten: hij. En ja, hij aarzelde, maar hij begreep: David heeft geen kwaad in de zin, of is het toch een valstrik? Nee, de koning gebruikte het woord *chèsèd*. Dat is een heilig woord. Een woord van het verbond. Van het verbond met God. Vriendschap, weldadigheid, genade, goedgunstigheid.

En luister wat hij zei, de koning. Hij zei niet: ik wil hem dan mijn goedgunstigheïd bewijzen. Maar hij zei: ik wil hem Gods goedgunstighied bewijzen. Gods *chèsèd*. Waar de gehele geschiedenis van God met de mensen in opgesloten ligt: Gods goedgunstigheïd.

En toen was hij daar naar binnen gedragen. Voor de door God gezalfde messiaanse koning. Hij wierp zich op de grond en boog zich diep neer. En David noemde zijn naam. Mefiboset. Meer niet. En hij zegt dan: hier ben ik, tot uw dienst. En de koning, de gezalfde, de *'christus'*, zegt dan: vrees niet.

Is het niet God, die in zijn *chèsèd* zo met mensen omgaat? Wees eerlijk: zouden wij naar God gaan, als het initiatief niet bij Hem lag en als Hij ons niet zou halen, als Hij ons niet zou *'arresteren'*, als Hij ons niet op de één of andere manier er bij zou halen, als Hij ons niet liet opzoeken daar waar wij zijn, in onze kwetsbaarheid en nietsigheid.

En dat wij dan voor zijn troon worden gesteld, en dat Hij dan ons dan bij onze naam noemt, als iemand die jou kent en die jou bemint en die jou roept. En dat wij dan alleen maar klein kunnen worden en terug kunnen zeggen: hier ben ik Heer, om u te dienen en dat Hij dan zegt: wees niet meer bang, want Ik ben met je. En Ik zal je zegenen. En dat jij dan je afvraagt: waar heb ik dat aan verdiend, Heer, wie ben ik dat U zich bekommert om zo'n type als ik?

Ja, zou jij je zelf dan zo snel een *'dode hond'* noemen? Nee hè, misschien moet je dan wel de ervaring hebben opgedaan van een verschoppeling, levenslang kreupel, blind, verdwaald of verslaafd in een maatschappij die geen zak om jou geeft. Ook al was je ooit in goede doen.

Hoeveel van die mensen ken jij eigenlijk, nu je hier in de kerk zit, zo'n verschoppeling? En hoe komt dat dat jij ze nauwelijks kent, terwijl je wel misschien christen wil zijn, want ze zijn er wel hè, ook in jullie tijd en in jullie steden en dorpen. Meer dan je vermoedt. Niet om hen onze goedgunstigheïd te gaan bewijzen, maar om hen Gods goedgunstigheïd te bewijzen.

En dat kan niet anders dan door eerst zelf klein en kwetsbaar te worden. Wie ben ik dan, Heer, dat ik dit verdien, dat Ge u om mij bekommert en dat U mij vriendschap biedt? Pas dan word je vrij gezet en kun je onbekommerd en belangenloos anderen vriendschap geven en weldadigheid bewijzen, waar ze werkelijk mee geholpen zijn.

Welnu, Mefiboset kreeg een dubbele zegen van de koning. Ten eerste kreeg hij al de familiebezittingen terug. En Siba werd weer aangesteld als de opperrentmeester van de familie. Jij gaat er voor zorgen, dat Mefiboset verder in zijn leven zonder materiële zorgen kan leven, heb je het gehoord?

En ten tweede krijgt Mefiboset een pasje voor het paleis: hij mag dagelijks als hij dat wil hier met zijn gezin komen eten in één van de eetzaal, waar ik ook verschijn, had de koning gezegd. Gelijk aan één van de zonen van de koning himself. Prinselijk eerherstel. Opgenomen in de tafelgemeenschap van de koning. Dat is het summum van weldadigheid, van goedgunstigheid: Gij richt voor mij een dis aan, voor de ogen van wie mij benauwen, ik was al honderd keer afgeschreven, ook door mij zelf, wat heeft het voor zin dat ik er ben, maar Gij zalft mijn hoofd met olie, mijn beker vloeit over, ja, heil en goedertierenheid zullen mij volgen, al de dagen van mijn leven, ik zal in het huis van mijn Heer verblijven, tot in lengte van dagen (Psalm 23:5-6). Ik ben thuis gekomen bij U, mijn Heer. De Heer is mijn herder, mij ontbreekt niets (Psalm 23:1). Psalm van David, je hoort het.

Maar waar ging het nou om, om de landerijen en het eerherstel, of om de genegenheid van zijn vaders vriend? Want je denkt: eind goed al goed, voor Mefiboset. Het verhaal zal wel uit zijn. Maar zo is het niet. Want het leven gaat door. En er komt nog een periode die ik wil vertellen, om je te helpen het geloof echt te begrijpen. Je vindt er nog wat over verderop in de bijbel, in 2 Samuel 19.

Want de intriges om de macht en om het geld en om de bezittingen gingen wel door. Zonen van David strijden om de macht. Amnon en Absalom, met nog een stelletje oligarchen er

om heen. Het komt zo ver dat Absalom een greep naar de macht doet en David moet wegvluchten uit Jeruzalem.

En dan. Waar staat Mefiboset in dat politieke spel dan? Vandaag zijn ze je bondgenoot, maar morgen gooien ze je voor de bus. De meest ondenkbare coalities lijken toch gesloten te kunnen worden. Wat altijd voor onmogelijk werd gehouden, wordt nu opeens genormaliseerd. En zijn opperrentmeester Siba, waar staat die, die feitelijk de economische macht beheert van het familiekapitaal van de Saulidische familie, weliswaar met Mefiboset als het familiehoofd, maar wel met Siba aan de knoppen.

Siba doet alsof ze aan de kant van David staan, hij levert proviand en regelt de logistiek. Maar hij speelt dubbel spel, hij maakt ondertussen wel zijn meester zwart: Mefiboset heeft een eigen plan, koning. Dat u het maar even weet.

Hij denkt, nu hij zich toch al met een hond vergeleken heeft: als er twee vechten om een been, loopt de derde er mee heen, al valt er – majesteit - voor Mefiboset weinig te lopen, vrees ik, maar hij wil in de chaos de macht grijpen, het gevaar komt nog van een andere kant, koning, van binnenuit.

We kennen de afloop van de tragedie Absalom. David had nog zo gezegd: handel zachtkens met de jongeling, maar ze hadden korte metten met hem gemaakt, koningszoon of niet. Elk leger kent zo zijn eigen dynamiek hè. Zo gaat dat in onze wereld, toch?

En toen kwam David terug naar Jeruzalem. En ook weer een ontmoeting met Mefiboset (vgl 2 Sam 19:24-30). Waarom heb jij mij laten zitten, vroeg David. Siba zegt dat ik jou niet kan vertrouwen. Mefiboset is geschokt. Kijk naar mij koning, ik heb de gehele periode dat u op de vlucht was in zak en as gezeten, mijn uiterlijk niet verzorgd, mijn baard niet getrimd, ik wilde wel, maar ik kon niet, ik ben afhankelijk van vervoer, weet u wel, en Siba vertikte het om het te regelen. Hij heeft de zaak beduvelde. U hebt hem te makkelijk geloofd, en hem ook maar meteen al onze bezittingen gegeven.

Nu is het David die schrikt. Hij weet niet wat hij er van denken moet. Doe dan maar in tweeën zegt hij. Maar Mefiboset zegt: laat maar, laat het hem maar houden, ik ben al lang blij dat u behouden bent terug gekomen, het is mij om u te doen, en niet om uw geschenken en zegeningen. Het is mij op u te doen.

Tja, waarom zou je God en zijn gezalfde Koning willen dienen? Is dat om er linksom of rechtsom beter van te worden, in het hiernu- of in het hiernamaals? Of is het jou werkelijk om Hem te doen: die zich gaf voor jou, aan wiens tafel je bent uitgenodigd, telkens weer, om te delen in zijn vriendschap en zijn genade? Je bent nu hier, zeg maar in het paleis van de Messiaanse koning, maar waar is het jou om te doen?

In de naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest,

Amen

We zingen van de Messiaans koning, de grote zoon van David, onze Heer Jezus Christus: Gezang 512 (O Jezus, hoe vertrouwd en goed')